

ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายใน องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย

KNOWLEDGE ATTITUDE AND SOLID WASTE SEPARATION BEHAVIOR OF STAFFS IN SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUEANG DISTRICT, LOEI PROVINCE

Received: July 12, 2024

Revised: October 01, 2024

Accepted: October 10, 2024

คหาวูธ แสนเมือง¹, ชลธิชา ศรีโลน¹, ปิ่นกมล สอนโคกสูง¹,

ปนัดดา หงสาวงค์¹, สมาน สีดา¹, ปิยะพงษ์ ชุ่มศรี^{1*}

Khathawut Saenmueang¹, Chonthicha Srilon¹, Pinkamon Sonkhoksung¹,

Panadda Hongsawong¹, Saman Seeda¹, Piyapong Choomsri^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 191 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะโดยสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับ

ผลการวิจัย ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล ภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 78.54 ส่วนทักษะเกี่ยวกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 43.98 นอกจากนี้ พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี ร้อยละ 48.69 สำหรับปัจจัยด้านบุคคล พบว่า แผนการทำงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\eta = 0.331$) นอกจากนี้ ความรู้และทัศนคติยังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.271$ และ $r = 0.482$)

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรแต่ละแผนกเกิดความรู้และทัศนคติต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะในองค์กรเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: ความรู้, ทักษะ, พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย, องค์การบริหารส่วนตำบล

¹ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Program of Public Health, Faculty of Science and Technology, Loei Rajabhat University

*Corresponding author E-mail: choomseer@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study the knowledge, attitude, and solid waste separation behavior of staff in sub-district administrative organizations and to study the factors correlated with solid waste separation behavior of staff in sub-district administrative organizations in Mueang District, Loei Province. The samples were 191 staff members in a sub-district administrative organization. The research instrument was a questionnaire. Descriptive statistics were used for personal data, knowledge, attitude, and solid waste separation behavior. The relationship was analyzed using the Pearson correlation coefficient, the point-biserial correlation coefficient, and the Eta correlation coefficient.

The results of the research found that the knowledge of solid waste separation behavior of staff in sub-district administrative organizations was at a high level of 78.54%. The attitude toward solid waste separation behavior of staff in sub-district administrative organizations is very good, at 43.98%. Moreover, the solid waste separation behavior of staff in sub-district administrative organizations was at a good level of 48.69%. The personal factor is various departments correlated with solid waste separation behavior with statistical significance ($\eta = 0.331$, $p\text{-value} < 0.05$). In addition, knowledge and attitude were correlated with waste separation behavior with statistical significance ($r = 0.271$ and $r = 0.482$, $p\text{-value} < 0.05$).

Therefore, relevant agencies should organize activities to encourage departments of staff to have positive knowledge and attitudes, which will increase solid waste separation behavior in sub-district administrative organizations.

Keywords: Knowledge, Attitude, Solid waste separation behavior, Sub-district administrative organization

บทนำ

แนวโน้มปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ที่พบปัญหาขยะและมีแนวโน้มจะรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งประเทศไทย พ.ศ. 2561 มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 27.93 ล้านตัน ของปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ 9.76 ล้านตัน ขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง 10.85 ล้านตัน ร้อยละ 38.84 ขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง 7.32 ล้านตัน ร้อยละ 26.20 เหลือเป็นขยะมูลฝอยตกค้าง 4.52 ล้านตัน ร้อยละ 16.18⁽¹⁾ ส่วน พ.ศ. 2562 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 28.71 ล้านตัน เป็นขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ร้อยละ 43.60 ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องร้อยละ 34.16 ถูกนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกต้องร้อยละ 22.22 และเป็นขยะมูลฝอยตกค้าง 4.02 ล้านตัน ร้อยละ 14.00⁽²⁾ สำหรับ พ.ศ. 2563 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 25.37 ล้านตัน ของปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ร้อยละ 32.95 ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ร้อยละ 35.98 ถูกนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง ร้อยละ 31.06 และเป็นขยะมูลฝอยตกค้าง ร้อยละ 16.75⁽³⁾ ซึ่งในปี พ.ศ. 2564 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 24.98 ล้านตัน ขยะมูลฝอยตกค้างร้อยละ 30.02⁽⁴⁾ และ พ.ศ. 2565 ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 25.70 ล้านตัน เป็นขยะมูลฝอยตกค้างร้อยละ 38.57⁽⁵⁾ จะเห็นได้ว่า ขยะตกค้างมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรม การคัดแยกขยะจัดการขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่ศึกษาในประชาชนทั่วไปทั้งในจังหวัดนครราชสีมาในปี 2556⁽⁶⁾ ต่อปี พ.ศ. 2557 ศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู⁽⁷⁾ เช่นเดียวกันกับการศึกษาในปี พ.ศ. 2559 ศึกษาประชาชนในเขตตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี⁽⁸⁾ และปี พ.ศ. 2561 ศึกษาประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน⁽⁹⁾ และจากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การคัดแยกขยะมูลฝอย รวมถึงพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนหรือในองค์กรต่างๆ ในปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2565 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การคัดแยกขยะ หรือพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอย⁽¹⁰⁻¹⁴⁾ จากสถานการณ์และปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้นส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในกลุ่มของประชาชนทั่วไปในครัวเรือน แต่ยังไม่พบการศึกษาที่ยังไม่แพร่หลายในหน่วยงานต่างๆ เกี่ยวกับการคัดแยกขยะภายในองค์กรของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม การคัดแยกขยะของบุคลากรภายในองค์กรการบริหารส่วนตำบล อำเภอ เมือง จังหวัดเลย เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการจัดการเรื่องพฤติกรรม การคัดแยกขยะของบุคลากรภายในองค์กรการบริหารส่วนตำบล ให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ความรู้ และทัศนคติกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 17 มกราคม 2567 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2567

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำนวน 8 แห่ง จำนวน 463 คน⁽¹⁵⁾

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยกำหนดคำนวณขนาดตัวอย่างในการศึกษานี้ใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรหนึ่งกลุ่มที่ทราบจำนวนที่แน่นอน⁽¹⁶⁾

$$n = \frac{NZ_{\alpha/2}^2 \sigma^2}{e^2(N-1) + Z_{\alpha/2}^2 \sigma^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำนวน 463 คน

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

σ = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกำลังสอง (0.43^2) ⁽¹⁷⁾

ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล ผู้วิจัยทำการปรับขนาดตัวอย่างเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งหมด 191 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพ ระดับการศึกษา และแผนก

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดเลย ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน คือ 1) ความรู้ด้านประเภทของขยะ 2) ความรู้ด้านการคัดแยกขยะ และ 3) ความรู้ด้านการลดปริมาณขยะ ซึ่งมีลักษณะ

เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน จำนวน 15 ข้อ สำหรับเกณฑ์การพิจารณาจากเกณฑ์คะแนนรวมของความรู้แบ่งเป็น 3 ระดับ ตามเกณฑ์ของบลูม⁽¹⁸⁾ ดังนี้ คะแนนความรู้รวมตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป (ช่วง 12-15 คะแนน) อยู่ในระดับสูง คะแนนความรู้รวมร้อยละ 60-79.99 (ช่วง 10-11 คะแนน) อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนความรู้รวมต่ำกว่าร้อยละ 60 (ช่วง 0-9 คะแนน) อยู่ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำนวน 15 ข้อ เกี่ยวกับพฤติกรรม การคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำนวน 12 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ 5 ตัวเลือก ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต⁽¹⁹⁾ คือ ข้อคำถามเชิงบวก ให้คะแนน 5, 4, 3, 2, และ 1 คะแนน ตามลำดับ และข้อคำถามเชิงลบ ให้คะแนน 1, 2, 3, 4 และ 5 คะแนน ตามลำดับ การวิเคราะห์และการแปลความหมายของ ระดับคะแนน ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เกณฑ์ของเบส⁽²⁰⁾ เพื่อการวิเคราะห์โดยใช้คะแนนสูงสุดลบด้วยคะแนนต่ำสุด และนำมาหารด้วยระดับการวัดที่ต้องการ คือ 5 ระดับ ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.21–5.00 อยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย 3.41–4.20 อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 2.61–3.40 อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81–2.60 อยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00–1.80 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) มีค่า IOC เท่ากับ 0.72 และทดสอบความเชื่อมั่นของพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ใช่ตำบลที่ถูกเลือก จำนวน 30 ชุด นำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความรู้ โดยหาค่าคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson, KR-21) มีค่าเท่ากับ 0.76 และทัศนคติและพฤติกรรมการคัดแยกขยะ ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.736 และ 0.82 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการ โดย 1) ขอนหนังสือชี้แจงจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ถึงนายก องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย 2) ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย รายละเอียดวิธีการรวบรวมข้อมูล จำนวน และคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการให้กับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากได้รับการตอบรับจากองค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำการศึกษา 3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บด้วยตนเองจนแล้วเสร็จแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง อธิบายด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviations) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าต่ำสุด (Min) และค่าสูงสุด (Max)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ความรู้ และทัศนคติ กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับ (Eta) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล (r_{pbs}) และ p-value

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย หมายเลขใบรับรอง: H 006/2567 ลงวันที่ 16 มกราคม 2567 โดยผู้วิจัยเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ ผลเสียที่จะเกิดจากการเข้าร่วมวิจัย สิทธิในการตัดสินใจเข้า ร่วมหรือปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัย และมีอิสระในการออกจากโครงการวิจัยได้ทันทีโดยไม่ส่งผลกระทบต่อตัวกลุ่มตัวอย่างและหน้าที่การงาน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษามูลค่าการภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย ทั้ง 5 แห่ง จำนวน 191 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.40 อายุเฉลี่ย 39.91 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.48) อายุงานเฉลี่ย 8.96 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.37) สถานภาพสมรส ร้อยละ 56.54 สำหรับการศึกษามากที่สุด คือ ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 69.63 และแผนกที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ แผนกสำนักปลัด ร้อยละ 46.60 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (191 คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	68	35.60
1.2 หญิง	123	64.40
2. อายุ (ปี)		
2.1 น้อยกว่า 25 ปี	14	7.33
2.2 ระหว่าง 25-34 ปี	47	24.61

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (191 คน)	ร้อยละ
2.3 ระหว่าง 35-44 ปี	64	33.51
2.4 มากกว่า 45 ปีขึ้นไป	66	34.55
ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	39.91 (10.48)	
ค่ามัธยฐาน (ค่าต่ำสุด:ค่าสูงสุด)	41 (20:60)	
3. อายุงาน (ปี)		
3.1 น้อยกว่า 5 ปี	82	42.93
3.2 ระหว่าง 5-10 ปี	49	25.65
3.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	60	31.42
ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	8.96 (7.37)	
ค่ามัธยฐาน (ค่าต่ำสุด:ค่าสูงสุด)	6 (1:36)	
4. สถานภาพ		
4.1 โสด	64	33.51
4.2 สมรส	108	56.54
4.3 หย่าร้าง	10	5.24
4.4 แยกกันอยู่	2	1.05
4.5 หม้าย	7	3.66
5. ระดับการศึกษาสูงสุด		
5.1 ประถมศึกษา	4	2.09
5.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	5	2.62
5.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช	16	8.38
5.4 อนุปริญญา/ปวส.	18	9.42
5.5 ปริญญาตรี	133	69.64
5.6 สูงกว่าปริญญาตรี	15	7.85
6. แผนก		
6.1 ผู้บริหาร	1	0.52
6.2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	6	3.14
6.3 หัวหน้าส่วนราชการ	1	0.52
6.4 เจ้าหน้าที่	89	46.60
6.5 กองคลัง	42	21.99

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (191 คน)	ร้อยละ
6.6 กองช่าง	37	19.37
6.7 กองการศึกษา	10	5.24
6.8 อื่น ๆ	5	2.62

1. ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล

ภาพรวมเกี่ยวกับระดับความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย ค่าเฉลี่ยความรู้รวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 12.88 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.04) ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มระดับสูง ร้อยละ 78.54 รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 13.61 และระดับปานกลาง ร้อยละ 7.85 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล

ระดับ	จำนวน (ร้อยละ)
สูง (11-15 คะแนน)	150 (78.54)
ปานกลาง (6-10 คะแนน)	15 (7.85)
น้อย (0-5 คะแนน)	26 (13.61)
ภาพรวม	12.88 ± 2.04

2. ทักษะเกี่ยวกับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล

สำหรับทักษะเกี่ยวกับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย ค่าเฉลี่ยทักษะอยู่ในระดับดี 4.04 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49) โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 43.98 รองลงมาอยู่ในระดับดี ร้อยละ 40.31 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับทักษะเกี่ยวกับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากร

ระดับ	จำนวน (ร้อยละ)
ดีมาก (4.21-5.00)	84 (43.98)
ดี (3.41-4.20)	77 (40.31)
ปานกลาง (2.61-3.40)	28 (14.66)
น้อย (1.81-2.60)	2 (1.05)
น้อยมาก (1.00-1.80)	0 (0.00)
ภาพรวมค่าเฉลี่ยทักษะระดับดี	4.04 ± 0.49

3. พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย

สรุปภาพรวมพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยระดับดี 3.98 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 48.69 รองลงมาคือระดับดีมาก ร้อยละ 36.12 และระดับปานกลาง ร้อยละ 14.14 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล

ระดับ	จำนวน (ร้อยละ)
ดีมาก (4.21-5.00)	69 (36.12)
ดี (3.41-4.20)	93 (48.69)
ปานกลาง (2.61-3.40)	27 (14.14)
น้อย (1.81-2.60)	2 (1.05)
น้อยมาก (1.00-1.80)	0 (0.00)
ภาพรวมค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการคัดแยกขยะระดับดี	3.98 ± 0.55

4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล คือ แผนกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะภายในองค์การบริหารส่วนตำบล ($\eta = 0.331$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 อีกทั้งปัจจัยด้านความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกันโดยมีค่าความสัมพันธ์ $r = 0.271$ และ $r = 0.482$ ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากร

ปัจจัย	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	p-value
1. ปัจจัยด้านบุคคล		
1.1 เพศ	$r_{pbs} = 0.075$	0.301
1.2 อายุ	$r = 0.069$	0.344
1.3 อายุงาน	$r = 0.080$	0.271

ปัจจัย	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	p-value
1.4 สถานภาพ	$\eta = 0.214$	0.067
1.5 ระดับการศึกษาสูงสุด	$\eta = 0.107$	0.826
1.6 แผนก	$\eta = 0.331$	0.003*
2. ปัจจัยด้านความรู้	$r = 0.271$	$< 0.001^*$
2.1 ความรู้ด้านประเภทของขยะ	$r = 0.111$	0.127
2.2 ความรู้ด้านการคัดแยกขยะ	$r = 0.213$	0.003*
2.3 ความรู้ด้านการลดปริมาณขยะ	$r = 0.351$	$< 0.001^*$
3. ปัจจัยด้านทัศนคติ	$r = 0.482$	$< 0.001^*$

หมายเหตุ: * หมายถึง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

r = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

η = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อีต้า (Eta)

r_{pbs} = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล

สรุปผลการวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนภาพรวมทัศนคติและพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับดี ซึ่งพบว่า บางพฤติกรรมของบุคลากรที่ยังปฏิบัติไม่เหมาะสม คือ การคัดแยกขยะประเภทขยะแห้ง เช่น เศษไม้ เศษ กระดาษก่อนนำไปกำจัดด้วยวิธีการเผากลางแจ้ง ทั้งนี้พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลคือแผนกของบุคลากร และปัจจัยด้านความรู้และด้านทัศนคติที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมคัดแยกขยะที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยรวม 12.88 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.04) สอดคล้องกับการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลหนองกะท้าว อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ในปี พ.ศ. 2561 พบว่า ภาพรวมประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 10.93 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.35)⁽¹⁰⁾ เช่นเดียวกันกับปี

พ.ศ. 2562 ศึกษาความรู้และทัศนคติที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลบางเป้า อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง พบว่า ความรู้อยู่ในระดับสูงร้อยละ 72.3⁽¹¹⁾ ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย ภาพรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 4.04 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44) สอดคล้องกับการศึกษาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เขตตำบลป่าแฝก จังหวัดสุโขทัย ปี พ.ศ. 2563 พบว่า ทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ร้อยละ 75.60⁽¹³⁾ และปี พ.ศ. 2564 ศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 2.59 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49)⁽¹²⁾ ทั้งนี้อาจเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี สำหรับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย ภาพรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 3.98 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55) สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์ (2564) พบว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 2.39 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57)⁽¹²⁾ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของผกามาศ รินรักษา (2559) พบว่า ภาพรวมประชาชนในเขตตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยภาพรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 2.68 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42)⁽⁸⁾

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของบุคลากร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ แผนกที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย $\eta = 0.331$ สำหรับปัจจัยความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $r = 0.271$ และ $r = 0.482$ ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความรู้รายด้าน พบว่า ความรู้ด้านการคัดแยกขยะและความรู้ด้านการลดปริมาณขยะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $r = 0.213$ และ $r = 0.351$ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภыр วิเศษชาติ และคณะ (2560)⁽¹⁴⁾ ได้ศึกษาความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $r = 0.174$ เช่นเดียวกันกับการวิจัยของผกามาศ รินรักษา (2559)⁽⁸⁾ พบว่า ความรู้ที่เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $r = 0.174$ และทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $r = 0.583$ เช่นกัน และยังสอดคล้องกับวิจัยของสมใจ เป้าทอง และคณะ (2562)⁽¹¹⁾ พบว่า ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลบางเป้า อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $r = 0.175$ และ $r = 0.386$ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า มีบุคคลมีความรู้ที่ดี และมีทัศนคติที่ดี ก็จะส่งผลให้พฤติกรรมการคัดแยกขยะภายในองค์กรหรือครัวเรือนดีขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า หัวหน้าองค์กรบริหารส่วนตำบลหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบุคลากรทุกๆ คนในองค์กร ต้องมีการเน้นย้ำหรือมีนโยบายร่วมกันในองค์กรที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยภายในองค์กร เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะจากต้นทาง (ต้นน้ำ) รวมถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดก่อนที่จะเป็นขยะมูลฝอยที่จะนำไปกำจัดต่อไป โดยใช้หลัก 3R (Reduce Reuse และ Recycle) กล่าวคือการลดปริมาณขยะที่สร้างขึ้น การนำกลับมาใช้ใหม่ และการเปลี่ยนสิ่งที่เก่าและไร้ประโยชน์ ให้เป็นสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ที่ได้จัดสรรงบประมาณ โครงการสำหรับส่งเสริมการวิจัยสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต ปีงบประมาณ 2566 และขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเลย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมมลพิษ. ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2561 [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 2 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://thaimsw.pcd.go.th/report_region.php?year=2561&geography=1
2. กรมควบคุมมลพิษ. ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2562 [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 2 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://thaimsw.pcd.go.th/report_region.php?year=2562&geography=1
3. กรมควบคุมมลพิษ. ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2563 [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 2 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://thaimsw.pcd.go.th/report_region.php?year=2563&geography=1
4. กรมควบคุมมลพิษ. ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2564 [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 2 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://thaimsw.pcd.go.th/report_region.php?year=2564&geography=1
5. กรมควบคุมมลพิษ. ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2565 [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 2 สิงหาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: https://thaimsw.pcd.go.th/report_region.php?year=2565&geography=1

6. เถลิษชาติ แสไพศาล. การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลชะ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี; 2556.
7. สุชาดา ภัยหลีกภัย. พฤติกรรมและความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2557; 2(3): 263-271.
8. ผกามาศ รินรักษา. ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองเหียง อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี. ชลบุรี: วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตกลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยบูรพา; 2559.
9. วิภาณี อุซุบ. ความรู้ พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชน และคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่; 2561.
10. นฤญา ขงธิสาร, พันธิพิย หินหุ้มเพชร, ปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยครัวเรือนของผู้อยู่อาศัยในตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2561; 28(1): 155-167.
11. สมใจ เป้าทอง, อมรศักดิ์ โพธิ์อำ, วรศกรณ์ สุดสาคร. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนตำบลบางเป้า อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง. วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพและการสาธารณสุขชุมชน 2562; 2(1): 12-22.
12. รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์, ปณัดดา งามเปี่ยม, สุรัตนา เหล่าไชย, ประภากร ศรีสว่างวงศ์. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางสุขภาพกับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคโควิด-19 ของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา: ตำบลเวียงนาง จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2564; 14(3): 104-114.
13. กริขวา ระดาพิทักษ์กุล, อมรศักดิ์ โพธิ์อำ, พุฒิพงษ์ มากมาย. ความรู้ ทักษะและการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เขตตำบลป่าแฝก จังหวัดสุโขทัย. วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ 2564; 4(1): 77-86.
14. ศุภพร วิเศษชาติ, สมบัติ ศิลา, สุนิสา แสงจันทร์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2564; 14(2): 69-79.

15. สำนักงานการปกครองส่วนท้องถิ่น. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 2 มีนาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://loeilocal.go.th/public/>
16. อรุณ จิรวัฒน์กุล. สถิติทางวิทยาศาสตร์สุขภาพเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทวิทย์พัฒน์ จำกัด; 2553.
17. กนกวรรณ ศรีมณี, โขติ บดีรัฐ. การศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตตำบลท่าเยี่ยม อำเภอสาทเหล็ก จังหวัดพิจิตร. *Journal of Modern Learning Development* 2565; 7(5): 166-178.
18. Blooms BS, Hastings JT, Madus GF. Handbook on formative and summative evaluation of student learning. 1st ed. New York: McGraw-Hill. 923; 1971.
19. Likert R. The Method of constructing attitude scale. In Reading in Fishbein. New York: Wiley & Son; 1967.
20. Best JW. Research in Education. 4th ed. New Delhi: Prentice Hall of India Pvt. Ltd; 1981.